

Тести за модельною навчальною програмою «Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Біда Д. Д., Гільберг Т. Г., Колісник Я. І.)

Шуляк О.А., учитель географії та природознавства Смілянської спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №12 Смілянської міської ради Черкаської області

6 клас

Пізнаємо природу

Контрольна робота №4 «Пізнаємо взаємозв'язки в природі»

Теми: «Взаємозв'язки організмів з неживою природою», «Взаємозв'язки між живими організмами»

І варіант

Початковий та середній рівні

1. Згадайте назву умов, у яких живуть організми.

А Чинники середовища життя

Б Умови життя

В Середовище життя

Г Умови існування життя

2. Розділи чинники живої, неживої природи та господарської діяльності людини, що впливають на живі організми.

Відповідь запиши великими літерами через кому без пробілу.

А крона дерева 	Б освітленість 	В водосховище 
Г температура 	Д колорадський жук 	Е прокладання дороги 

Є вологість 	Ж заповідники 	З снігур 
--	--	---

Нежива природа	Жива природа	Господарська діяльність

3. Прочитай текст.

Освітленість визначає добові, місячні та сезонні зміни в поведінці більшості тварин, а також їх здатність орієнтуватися в просторі. Людині й багатьом тваринам світло потрібно, щоб бачити предмети навколо себе. Є тварини, які ведуть денний спосіб життя, а є такі, що активні вночі.

Наведи приклади тварин, які ведуть денний спосіб життя.

Відповідь запиши великими літерами через кому без пробілу.

А Ластівка 	Б Кажан 	В Павичеве око 
Г Сова 	Д Шпак звичайний 	Е Пугач 
Є Бразник березковидний 	Ж Горобець 	З Їжак 

Денний спосіб життя	
---------------------	--

4. Людину здавна цікавила природа. Учені, письменники, художники завжди говорили про природу, досліджували її та розгадували таємниці, писали твори, захоплювались її неповторною красою.

Прочитай вислів Ліни Костенко про природу та допиши його, використовуючи ребус.

Скільки років землі – і мільярд, і мільйон, а яка вона й досі ще ...!



5. Розгадай ребус.

Неклітинний інфекційний агент, який може відтворюватися лише всередині живих клітин.

Відповідь запиши з малої літери в Н.в. однини.



6. Прочитай текст.

Скарабей – це жук, який у древніх єгиптян символізував силу, що штовхає сонце по небу. Це уявлення сформувалося завдяки тому, що жук відкладає свої яйця в ретельно сформовану кульку з гною, яку потім котить зі сходу на захід. Далі він викопує ямку, для того щоб сховати в ній кульку на 28 днів. 29-го дня жук відкопує її, кидає у воду, де з неї з'являється потомство. Мініатюрні скульптури скарабейів із каміння чи глазурованої глини слугували амулетами й печатками, а також заміняли собою серця в мумій.

Продовжи твердження: «Скарабей священний належить до ...».

А сапротрофітів

Б паразитів

В хижаків

Г нахлібників

7. Розв'яжи екозадачу.

Насіння ялини й сосни необхідне для поширення хвойних дерев. Відомо, що крони ялини в межах квадрата зі стороною 100 м затримують до 32 тонн пилу, а сосни – до 36 тонн пилу.

Із 100 кг свіжих шишок можна отримати 2 кг чистого насіння. Скільки потрібно шишок, щоб отримати 6 кг чистого насіння?

Відповідь запиши в кілограмах тільки числом.

Достатній рівень

8. Прочитай текст і виконай до нього завдання.

8.1. Устав пропущені слова у відповідній граматичній формі (кількість клітинок відповідає кількості букв у правильній відповіді).

Між організмами в угрупованнях виникають різноманітні зв'язки. Найчастіше вони пов'язані з організмів. Ці зв'язки називають або ланцюгом живлення.

--	--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--

8.2. Склади схему харчової мережі, до якої входять такі організми

А Дуб(1), дятел чорний(2), мікроорганізми(3), жук-коріод(4), яструб-тетерев'ятник(5)
Б Личинка травневого жука(1), жуки-гноювики(2), клен(3), сова(4), синиця(5)

Високий рівень

9. З'єднай початок тверджень з їх завершенням, щоб вийшли правила дбайливого ставлення до природи.

1. Не користуйтеся в лісі різними піротехнічними виробами:	А Це заважає рослині жити.
2. Не залишайте на сонці та не розбивайте скляні пляшки.	Б щоб не пошкодити грибницю, не руйнуйте мохового килима.
3. Утримуйтеся від розведення вогнищ у лісі. Якщо це вкрай необхідно,	В петардами, бенгальськими вогнями, феєрверками, «китайськими ліхтариками».
4. Не ламайте гілки дерев та кущів.	Г Зірвані рослини швидко загинуть і не дадуть насіння. Не буде насіння – не буде квітучих рослин.
5. Не зривайте лісових квітів, особливо рідкісних першоцвітів – це порушення закону.	Д розпалюйте багаття, за можливості, на місці попереднього; місце розпалювання вогню очищайте від сухої трави, листя, гілля та іншого лісового сміття, обкладіть це місце камінням або обсипте землею (піском).
6. Їстівні гриби збирайте обережно,	Е Вони – невід'ємна, важлива частина лісового середовища.
7. Не чіпайте плазунів, які здаються вам небезпечними, брудними або непотрібними.	Є Залишки скла та сміття, що легко загоряються, можуть спричинити пожежу.

8. Не вмикайте гучну музику. Крик і гучна музика лякають лісових мешканців, і вони можуть покинути свої житла.	Ж Вони можуть становити загрозу для вашого життя. Краще обійдіть їх стороною.
9. Будь-які дії, які шкодять природі, порушують екологічну рівновагу, що склалася в процесі її розвитку.	З Крім того, не забувайте, що звірі і птахи мають значно чутливіші вуха й дуже страждають від гучних звуків.
10. Не чіпайте змій.	И Пошкодження найменшої ланки біоценозу руйнує гармонію, яка існувала тисячоліттями.

Відповіді

№ з/п	Відповіді
1	В
2	Жива природа: А,Д,З Нежива природа: Б,Г,Є Господарська діяльність: В,Е,Ж
3	А,В,Д,Ж
4	гарна
5	вірус
6	А
7	300
8	8.1. живленням, харчовими 8.2. А – 1,4,2,5,3 Б – 3,1,5,4,2
9	1-В 2-Є 3-Д 4-А 5-Г 6-Б 7-Е 8-З 9-И 10-Ж

II варіант

Початковий та середній рівні

1. На нашій планеті виділяють три основних середовища існування. Вибери зайве.

А наземно-повітряне

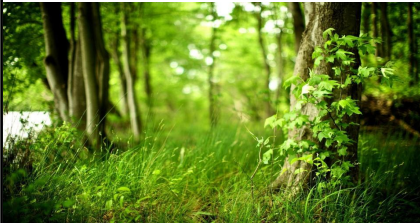
Б водне

В ґрунтове

Г водно-ґрунтове

2. Розділи чинники живої, неживої природи та господарської діяльності людини, що впливають на живі організми

Відповідь запиши великими літерами через кому без пробілу.

А вологість 	Б синичка 	В температура 
Г ромашка 	Д освітленість 	Е прокладання дороги 
Є водосховище 	Ж сива білка 	З заповідники 

Нежива природа	Жива природа	Господарська діяльність

3. Прочитай текст.

Освітленість визначає добові, місячні та сезонні зміни в поведінці більшості тварин, а також їх здатність орієнтуватися в просторі. Людині й багатьом тваринам світло потрібно, щоб бачити предмети навколо себе. Є тварини, які ведуть денний спосіб життя, а є такі, що активні вночі.

Наведи приклади тварин, що ведуть нічний спосіб життя.

Відповідь запиши великими літерами через кому без пробілу.

А ластівка	Б кажан	В павичеве око
------------	---------	----------------

		
Г сова 	Д шпак звичайний 	Е пугач 
Є бражник березковидний 	Ж горобець 	З їжак 

Нічний спосіб життя	
---------------------	--

4. Людину здавна цікавила природа. Учені, письменники, художники завжди говорили про природу, досліджували її та розгадували таємниці, писали твори, захоплювались її неповторною красою.

Прочитай вислів Максима Рильського про природу та допиши його, використовуючи ребус.

Люби природу не як символ Душі своєї. Люби природу не для себе. Люби для

...



5. Розгадай ребус.

Одноклітинні організми мікроскопічних розмірів, у клітинах яких відсутнє ядро.
Відповідь запиши з малої літери в Н.в. множини.



з = к

6. Прочитай текст.

Дощові черви відіграють величезну роль у процесах ґрунтоутворення. За рік один дощовий черв'як, маса якого 0,52 г, пропускає крізь свої органи травлення в середньому 400-500 г суміші з рослинних решток і мінеральних часток землі. Роблячи свої ходи, дощові черви розпушують ґрунт, сприяють його аерації та проникненню води. Затягуючи в нірки рослинні рештки, вони удобрюють ґрунт. До цього ж ґрунт, який пройшов крізь кишки дощових черв'яків, змінює свій хімічний склад: у ньому збільшується вміст магнію, кальцію, нітратів, фосфатів. При цьому нейтралізуються шкідливі ґрунтові кислоти.

Продовжи твердження: «Дощові черв'яки – це...».

А сапротрофи

Б паразити

В хижаки

Г нахлібники

7. Розв'яжи екозадачу.

Відповідь запиши в кілограмах тільки числом.

Скільки рослинної речовини необхідно для того, щоб в угрупованні рослини – птахи могло існувати 5 рослиноїдних птахів (один птах з'їдає 10 кг їжі)?

Достатній рівень

8. Прочитай текст і виконай до нього завдання.

8.1. Устав пропущені слова у відповідній граматичній формі (кількість клітинок відповідає кількості букв у правильній відповіді).

Ланцюги – це послідовності особин одного виду, їхніх решток або продуктів життєдіяльності, які є об'єктом живлення організмів іншого виду, тобто ряд видів....., пов'язаних між собою трофічними зв'язками, що складають певну послідовність у передаванні речовин і енергії.

--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8.2. Склади схему харчової мережі, до якої входять такі організми...

А Мікроорганізми гниття(1), їжак звичайний(2), миша(3), пшениця(4), гадюка звичайна(5)

Б Метелик кропив'янка(1), ящірка прудка(2), гадюка звичайна(3), кропива(4), їжак звичайний(5)

Високий рівень

9. З'єднай початок тверджень з їх завершенням, щоб вийшли правила дбайливого ставлення до природи.

1. Не заїжджайте безпосередньо в ліс механічними транспортними засобами,	А Вони є ліками і джерелом харчування для лісових мешканців.
2. Після відпочинку використані пластикові пакети та пляшки, консервні банки, папір, а також скляний посуд заберіть із собою і викиньте на смітник.	Б Пам'ятайте: метелика згубити легко: досить потримати його в руці – і з його крилець опадуть луски, він не зможе більше літати.
3. Утримуйтеся від розведення вогнищ у лісі. Якщо це вкрай необхідно,	В Це може призвести до висихання дерева, заселення його паразитами.
4. Не вирізайте на деревах надписи, на кшталт «тут був я».	Г Знайте, що папір розкладається 1–2 роки, поліетилен – 10 років, пластик – 40 років, консервна банка – 80 років, скло – більше 1000 років.
5. Не виривайте рослин з корінням. Не ловіть метеликів. Вони прикрашають природу і опилюють рослини.	Д Вони – лісові санітари.
6. Не знищуйте неїстівних грибів.	Е іскри від них можуть викликати пожежу.
7. Не руйнуйте мурашників.	Є Людський запах відлякує дорослих диких тварин, позбавляє малят батьківської опіки, вони стають легкою здобиччю для хижаків.
8. Не ловіть диких тварин і не забирайте їх додому.	Ж не залишайте вогнище без нагляду; коли покидаєте місце відпочинку, обов'язково залийте вогнище водою або засипте піском, переконайтесь, що вогонь повністю погашено.
9. Не руйнуйте пташиних гнізд. Не беріть у руки пташині яйця, пташенят, звірят.	З Пошкодження найменшої ланки біоценозу руйнує гармонію, яка існувала тисячоліттями.
10. Будь-які дії, які шкодять природі, порушують екологічну рівновагу, що склалася в процесі її розвитку.	И В неволі тварини не зможуть жити й обов'язково загинуть.

Відповіді

№ з/п	Відповіді
1	Г
2	Жива природа: Б,Г,Ж Нежива природа: А,В,Д Діяльність людини: Е,Є,З
3	Б,Г,Е,Є,З
4	неї
5	бактерії
6	А
7	500
8	8.1. живлення, організмів 8.2. А – 4,3,5,2,1 Б – 4,1,2,3,5
9	1-Е 2-Г 3-Ж 4-В 5-Б 6-А 7-Д 8-И 9-Є 10-З

Використані джерела

1. Генератор ребусів
http://rebus1.com/ua/index.php?item=rebus_generator&enter=1
2. Живі організми та взаємозв'язки між ними. Реферат. URL:
<https://osvita.ua/vnz/reports/biolog/23661/>
3. Корисні тварини та шкідливі тварини. URL:
<https://balani.com.ua/korisni-tvarini-ta-shkidlivi-tvarini/>
4. Про природу. Мудрі вислови та цитати українських і світових письменників <https://www.ukrlib.com.ua/quotes/quotes.php?qid=18>
5. Роль дощових черв'яків у процесах ґрунтоутворення:URL:
https://uahistory.co/zno/biology-zno-2019-barna-comprehensive-edition/204.php#google_vignette
6. Хімія із глибин землі на користь ґрунту, клітині та рослині.
URL:<http://agro-business.com.ua/2017-09-29-05-56-43/item/10483-khimiia-iz-hlybyn-zemli-na-koryst-gruntu-klityni-ta-roslyni.html>